

UOT 355/359

AZƏRBAYCAN ORDUSUNUN KEÇİRDİYİ LOKAL XARAKTERLİ ANTİTERROR TƏDBİRLƏRİNİN TƏHLİLİ

m.t.h.ü.f.d., dosent, polkovnik Siyavuş Babayev

bsmo196550@gmail.com

polkovnik-leytenant Elnur Məmmədov

elnurfayu@gmail.com

Milli Müdafiə Universitetinin Hərbi Elmi Tədqiqat İnstitutu

DOI: 10.30546/9878.2024.1.10.48.

Xülasə. Məqalədə Azərbaycan tarixinin ən mürəkkəb səhifələrindən olan Qarabağ xanlığının tarixinə, XIX əsrin əvvəllərindən başlayaraq, Azərbaycanda və regionda baş verən tarixi proseslərin gedişinə nəzər yetirilməklə, Qarabağ probleminin yaranma tarixinin qısa təhlili verilir, problemin tarixi aspektləri araşdırılır. Azərbaycanın tarixi ərazilərinin, qədim şəhərlərinin Azərbaycandan alınaraq Ermənistanla birləşdirilməsindən, havadarlarının dəstəyi ilə öz ərazisini Azərbaycan torpaqları hesabına genişləndirməsinə baxmayaraq ermənilərin gözünün yenə də qonşu dövlətlərin ərazisində, eləcə də Azərbaycanın göz-bəbəyi olan Qarabağ ərazisində, həmçinin digər ətraf rayonlarda olmasından bəhs edilir. Ermənistanın bu məkrli planları həyata keçirməsi üçün törətdiyi qanlı cinayətlərdən, faciələrdən danışılır. XIX–XX əsrlərdə Çar Rusiyasının, daha sonra isə bolşevik hakimiyyətinin ermənipərəst siyasətindən və bu siyasət nəticəsində Azərbaycan xalqının məruz qaldığı haqsızlıqlardan, etnik təmizləmələrdən, deportasiyalardan və s. bəhs edilir. Bütün bu ədalətsizliklərin sonu olaraq Vətən müharibəsinin başlanmasından lokal xarakterli antiterror tədbirlərinin keçirilməsinə qədər baş vermiş silahlı toqquşmaların xülasəsi şərh edilir. Vətən müharibəsindən ötən üç il ərzində baş vermiş silahlı insidentlərin və keçirilən antiterror tədbirlərinin səbəb, məqsəd və nəticələri qiymətləndirilir. Tədqiqat işinin məqsədi lokal xarakterli antiterror tədbirlərinin keçirilməsinin səbəblərini və zəruriliyini araşdıraraq təhlil etməkdir. Məqsədə müvafiq olaraq, lokal xarakterli antiterror tədbirlərinin keçirilməsi zərurətinin, səbəb və nəticələrinin, əməliyyatın təşkili və keçirilməsi üsullarının obyektiv şəkildə araşdırılması əsas vəzifə kimi qarşıya qoyulur. Tədqiqat işində sintez və nəzəri təhlil tədqiqat metodlarından istifadə edilir. Aşağıdakı nəticələr əldə edilmişdir: keçirilmiş lokal xarakterli antiterror tədbirlərinin zəruriliyi və bölgədə yaşayan dinc əhəlinin zərər görməməsi üçün xüsusi həssaslıqla aparılması bir daha öz təsdiqini tapmışdır. Yekun nəticə: 19-20 sentyabr 2023-cü il tarixdə keçirilmiş lokal xarakterli antiterror tədbirləri beynəlxalq hüquq və normaların qorunması, beynəlxalq konvensiyaların tələblərinin yerinə yetirilməsi və bütün humanizm prinsiplərinin təmin edilməsi çərçivəsində həyata keçirilmişdir.

Açar sözlər: antiterror tədbirləri, Qarabağ, Vətən müharibəsi, üçtərəfli bəyanat, əməliyyat, təxribat, dezinformasiya

Giriş

Bütün müharibə və silahlı münaqişələr kimi, Azərbaycan və Ermənistan arasında baş verən silahlı münaqişə və müharibələr də səbəbsiz deyil. Rusiya İmperiyası və onun ermənipərəst siyasətinin layiqli davamçısı olan bolşevik hakimiyyətinin dəstəyi ilə tarixi Azərbaycan torpaqlarında məskunlaşan ermənilər heç zaman bununla kifayətlənməmişlər. Özlərinin tarixi uydurması olan “Böyük Ermənistan” xülyasının həyata keçirilməsi üçün tarixi saxtalaşdırmaqla məşğul olmuş, qonşu dövlətlərə, o cümlədən Azərbaycana qarşı yeni ərazi iddiaları irəli sürmüşlər. Havadarlarının köməyi ilə qədim Azərbaycan şəhəri olan İrəvanı sahiblənərək özlərinə paytaxt elan etmiş və harada məskunlaşmalarından asılı olmayaraq, yalnız tarixi saxtalaşdırmağa, dünya xalqlarının mədəni-mənəvi irsini oğurlamağa çalışmışlar. 1992–1993-cü illərdən bəri işğal altında olan, dünya və beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən Azərbaycan Respublikasının ərazisi kimi tanınan Qarabağ ərazisində keçirilmiş 2023-cü il 19-20

sentyabr tarixli lokal xarakterli antiterror tədbirlərinin təhlilinə keçməzdən əvvəl münaqişənin tarixinə qısa nəzər salaq.

XIX əsrin əvvəllərində, 1804–1813-cü illərdə Rusiya ilə İran arasında baş vermiş müharibə nəticəsində o vaxt Qarabağ xanlığı adlanan ərazi Rusiya İmperiyasının tərkibinə daxil oldu. Rusiya İmperiyasının tərkibində olan keçmiş xanlıq 1822-ci ildə Qarabağ quberniyasına çevrildi. 1840-cı ildən ərazi Xəzər vilayətinin Şuşa qəzasının, 1846-cı ildən Şamaxı quberniyasının, 1859-cu ildən Bakı quberniyasının, 1868-ci ildən Yelizavetpol quberniyasının ərazisi oldu. 1921-ci il iyulun 4-də Rusiya Kommunist Partiyası (bolşeviklər) Mərkəzi Komitəsinin Qafqaz Bürosunun iclasında ərazinin Ermənistanın tərkibinə daxil edilməsi qərara alındı. Lakin ertəsi gün, 1921-ci il 5 iyul tarixində Qafqaz Bürosu müsəlmanlar və ermənilər arasında milli sülhün zəruriliyinə əsaslanaraq, məsələyə yenidən baxmış, Qarabağın inzibati ərazi vahidi kimi geniş muxtariyyət hüququ ilə Azərbaycan Sovet Sosialist Respublikasının (Azərbaycan SSR) tərkibində saxlanması barədə qərar qəbul etmişdir. 1923-cü il 7 iyul tarixində Qarabağa Azərbaycan SSR-nin tərkibində muxtar vilayət statusu verildi və Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayəti (DQMV) yaradıldı [1; 2].

1980-ci illərin sonlarında keçmiş Sovet Sosialist Respublikaları İttifaqının (SSRİ) zəifləməsindən və xüsusilə də 1982–1987-ci illərdə SSRİ Nazirlər Soveti sədrinin birinci müavini olmuş Heydər Əliyevin vəzifədən kənarlaşdırılmasından sui-istifadə edən ermənilər Qarabağın Azərbaycan SSR-nin tərkibindən çıxarılaraq Ermənistan SSR-nin tərkibinə daxil edilməsi tələbi ilə o vaxtkı SSRİ rəhbərliyinə müraciət etdilər. Müraciətlərinə müsbət cavab ala bilməsələr də, 1991-ci il sentyabrın 2-də qondarma “Dağlıq Qarabağ Respublikası”(DQR) adı ilə Azərbaycandan ayrılaraq, “müstəqillik” elan etdilər. 1991-ci il dekabrın 10-da keçmiş Sovet İttifaqının rəsmi dağılmasından bir neçə gün əvvəl “Dağlıq Qarabağ”da Azərbaycanın tərkibindən çıxmaq üçün saxta “referendum” keçirərək, iştirakçıların 99,89 %-nin Azərbaycandan ayrılmağa səs verməsi barədə yalan məlumatlar yaydılar [3]. Baş verən bütün bu hadisələr artıq bizə məlum olan Birinci və İkinci Qarabağ müharibələrinin və kiçik silahlı toqquşmaların baş verməsinə səbəb oldu. Tarixçilər, siyasətçilər, xarici və daxili hərbi ekspertlər tərəfindən araşdırılan bu müharibələr və silahlı toqquşmaların hərbi mütəxəssislər tərəfindən araşdırılmasına və təhlilinə ehtiyac vardır. Bir sıra xarici ölkələrin mətbuat orqanlarından və siyasi arenalarından lokal xarakterli antiterror tədbirlərinin (LXAT) keçirilməsi ilə bağlı həqiqəti əks etdirməyən, haqsız iradlar və fikirlər irəli sürülür. Bu səbəbdən Ermənistan və Azərbaycan arasında baş vermiş silahlı toqquşmaların, xüsusilə ərazilərimizin terrorçulardan tam təmizlənməsinin təmin olunduğu 2023-cü il 19-20 sentyabr tarixli LXAT-nin araşdırılaraq, tədqiqi və antiterror tədbirlərinin bütün hüquqi normalara uyğun şəkildə, dinc sakinlərin bütün haqq və hüquqlarının yüksək səviyyədə təmin edilməsi ilə keçirildiyinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması olduqca vacibdir. Araşdırma zamanı empirik və analiz tədqiqat metodlarından istifadə edilmişdir.

Məqalədə məqsəd Azərbaycan Ordusunun 2023-cü il 19-20 sentyabr tarixdə icra etdiyi LXAT-ni araşdırmaq, əməliyyatların qısa zaman ərzində, yüksək peşəkarlıq və uğurla həyata keçirilməsini qiymətləndirməkdən ibarətdir.

LXAT-in keçirilməsinə qədər baş vermiş silahlı toqquşmaların xülasəsi

1992–1994-cü illərdə Azərbaycan Ordusu respublikanın ərazi bütövlüyü və suverenliyini qorumaq, ölkəni erməni terrorçularından təmizləmək və Qarabağ ərazisində yaradılmış qondarma respublikanın fəaliyyətinə son qoymaq üçün genişmiqyaslı hərbi əməliyyatlar aparmışdır. Bu əməliyyatlar tarixə Birinci Qarabağ müharibəsi kimi daxil olmuşdur. Əməliyyatların aparılması zamanı 30 minə yaxın insan (hərbi qulluqçu və mülki şəxs) həlak olmuş, yüzlərlə vətəndaşımız itkin düşmüşdür. Nəticədə erməni tərəfi “DQMV”ni və tərkibində olmayan bir neçə ətraf rayonu: Kəlbəcər, Laçın, Qubadlı, Cəbrayıl və Zəngilan rayonlarını bütövlükdə, Ağdam və Füzulini isə qismən işğal etmişdir.

Məğlubiyyətin və torpaqlarımızın işğal edilməsinin səbəbi sadəcə ordunun yeni yaranması, hazırlıqsız olması, silah və texnika çatışmazlığı deyildi, 1992–1993-cü illərdə ölkədə hökm sürən siyasi xaos, hakimiyyətdə yüksək vəzifələrdə olan şəxslərin qeyri-peşəkarlığı və məsuliyyətsizliyi olmuşdur. Həmin dövrdə ordu birləşmələri müxtəlif siyasi qruplaşmaların və şəxslərin maraqları çərçivəsində

fəaliyyət göstərmişdir. Yalnız Qarabağın və ətraf yeddi rayonun deyil, bütün Azərbaycanın dövlətçiliyi böyük təhlükə ilə üzləşmişdi. 1993-cü il 15 iyun tarixində Ümummilli lider Heydər Əliyevin xalqın təkidi ilə ölkə rəhbərliyinə gətirilməsindən sonra Azərbaycan yeni dönəmə qədəm qoydu. Ölkədə sürətli şəkildə ordu quruculuğu işlərinə başlandı, ordu vahid bir komandanlıq altında birləşdirildi. Azərbaycan Ordusu görülən bütün bu işlərdən sonra cəbhədə ilk uğurlarını qazanmağa, uğurlu əməliyyatlar keçirməyə başladı. Artıq 1994-cü ilin yanvarında Birinci Qarabağ müharibəsinin ən uğurlu əməliyyatı hesab edilən Horadiz əməliyyatı çox böyük uğurla həyata keçirildi. Əməliyyat nəticəsində Horadiz qəsəbəsi, Füzuli rayonunun 21 kəndi, o cümlədən Cəbrayıl rayonunun Cocuq-Mərcanlı kəndi düşmən qüvvələrindən təmizlənərək azad edildi. Azərbaycan Ordusunun cəbhədəki uğurlarını gören qarşı tərəf danışıqlar masasına oturmağa məcbur oldu. 1994-cü ilin 8 may tarixində tərəflər Bişkek şəhərində atəşkəs haqqında razılığa gələrək “Bişkek protokolu”nu imzaladılar. 1992-ci ildən Avropada Təhlükəsizlik və Əməkdaşlıq Konfransı (ATƏK), 1994-cü ildən Avropada Təhlükəsizlik və Əməkdaşlıq Təşkilatı (ATƏT) münaqişənin həllində iştirak etməyə başladı. 1997-ci ildə ATƏT-in Minsk qrupunun üçtərəfli (ABŞ, Rusiya, Fransa) həmsədrlik institutu yaradıldı. 20 ildən artıq müddət ərzində Minsk qrupu münaqişənin həlli istiqamətində, demək olar ki, heç bir uğurlu addım ata bilmədi. Lakin Azərbaycan Respublikasının apardığı uğurlu xarici siyasət nəticəsində “Dağlıq Qarabağ Respublikası”nın müstəqilliyi heç bir ölkə, o cümlədən Ermənistan tərəfindən də tanınmadı. Baxmayaraq ki, onun iqtisadi və hərbi təhlükəsizliyini məhz İrəvan təmin edirdi.

Atəşkəs haqqında protokolun imzalandığı gündən 2020-ci il 27 sentyabr tarixdə Vətən müharibəsinin başladığı gündək keçən 26 il ərzində ərazi bütövlüyünün və suverenliyinin bərpa edilməsi Azərbaycan Respublikasının dövlət siyasətinin prioritet istiqaməti olmuşdur. Atəşkəs dövründə təmas xətti boyunca vaxtaşırı atışmalar qeydə alınsa da, tərəflər irimiqyaslı hərbi əməliyyatlardan çəkinməyə üstünlük verirdilər. Təmas xəttində ilk böyük alovlanmalar 2014-cü ildə, daha sonra isə 2016-cı ilin aprelinde baş verdi və nəticədə hər iki tərəfdən onlarla hərbi qulluqçu həyatını itirdi və yaralandı. 2016-cı ildə Azərbaycanda ilk dəfə silahlı pilotsuz uçuş aparatlarından (SPUA) istifadə edildi. Aparılan döyüş fəaliyyətlərinin nəticəsi olaraq, qoşunlarımız Talış kəndi ətrafında və Füzuli istiqamətində bir neçə strateji yüksəkliyi ələ keçirdi. Silahlı toqquşma dörd gün davam etdi və “Aprel döyüşləri” kimi tarixə düşdü. Tərəflər ATƏT və Rusiyanın iştirakı ilə atəşkəsin bərpası barədə razılığa gəldilər.

2018-ci ildə “məxməri inqilab” nəticəsində Ermənistanın hərbi-siyasi rəhbərliyində dəyişikliklər baş verdi. Hakimiyyətə gələn Nikol Paşinyan bir neçə dəfə bəyan etdi ki, “Dağlıq Qarabağ Ermənistandır”, baxmayaraq ki, həmin dövrdə münaqişənin sülh yolu ilə nizamlanması üçün danışıqlar davam edirdi. Yaranmış hərbi-siyasi vəziyyətdən aydın görünürdü ki, Ermənistan tərəfi bu münaqişənin, nəinki sülh yolu ilə həllini istəmir, hətta yeni müharibələr və yeni ərazilərin işğalı barədə düşünərək tez-tez cəfəng bəyanatlar verirdi.

Nəhayət, Azərbaycan 2020-ci il sentyabrın 27-də Ermənistan silahlı birləşmələrinin Ordumuza qarşı növbəti təxribatının qarşısını almaq məqsədilə aktiv əks-hücum əməliyyatlarına başladı. Tarixə “Dəmir yumruq” əməliyyatı kimi həkk olunan İkinci Qarabağ müharibəsi 44 gün davam etdi və Azərbaycan qədim şəhəri olan Şuşanı azad etməklə, qarşı tərəfi təslim olmağa məcbur etdi. Bu müharibədə Ermənistan tərəfdən 5 minə, Azərbaycan tərəfdən isə 3 minə yaxın hərbi qulluqçu həlak oldu. 2020-ci il noyabrın 10-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev, Ermənistan Respublikasının Baş naziri Nikol Paşinyan və Rusiya Federasiyasının Prezidenti Vladimir Putin 10 noyabr 2020-ci il saat 00:00-dan etibarən Qarabağ münaqişəsi zonasında atəşkəsin və bütün hərbi əməliyyatların tam dayandırılması barədə birgə bəyannamə imzaladılar və bu bəyannaməyə əsasən Rusiya sülhməramlıları Qarabağ bölgəsinin Ermənistan silahlı qüvvələrinin nəzarətində qalan ərazilərinə daxil edildi [4].

İmzalanmış Üçtərəfli bəyannaməyə əsasən bölgədə yerləşdirilən Rusiya sülhməramlı qoşunları mülki əhalinin və bölgənin təhlükəsizliyini, həmçinin burada yerləşən Ermənistan silahlı qüvvələrinin bölgəni tərk etmələrini təmin etməli idi. Lakin, Üçtərəfli bəyannamənin qəbulundan 3 il keçsə də, Ermənistan qanunsuz silahlı dəstələri (terror qrupları) bölgədə qalmaqda davam edirdi. Əslində

Ermənistan tərəfi bu terror qruplarını bölgədə saxlamaqla onları diplomatik danışıqlarda alət kimi istifadə etməyə çalışırdı. Eyni zamanda, Qarabağ ərazisində yaşayan və Azərbaycanla dialoq prosesinə başlamaq istəyən ermənilər burada yerləşən qanunsuz silahlı dəstələrin iradəsinin girovuna çevrilmişdilər.

Qanunsuz erməni silahlı dəstələri Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş ərazilərində tikinti bərpa işlərinin aparılmasını təhdid edir, dinc insanların ölümü ilə nəticələnən müxtəlif təxribatlar törədirdilər. Əldə olunan kəşfiyyat məlumatına görə, arsenalında 100-dən çox tank və zirehli texnika, raket sistemləri olan Ermənistanın qanunsuz silahlı birləşmələrinin bölgədə 10 minə yaxın heyəti yerləşirdi. Eyni zamanda Rusiya sülhməramlılarının fəaliyyətsizliyi nəticəsində Ermənistan Qarabağ bölgəsində qalan qanunsuz silahlı dəstələrini Laçın dəhlizi və Xəlifəli yolu vasitəsilə silahlandırmağa davam edirdi. Üç ilə yaxın müddət ərzində Azərbaycan 10 noyabr 2020-ci il bəyannaməsinin tələblərinin yerinə yetirilməsini tələb etsə də, terrorçu qüvvələrin bölgədən çıxarılmaması səbəbindən tərəflər arasında mütəmadi olaraq lokal silahlı toqquşmalar baş vermişdir.

LXAT-nin başlanması və əldə edilən nəticələr

Vətən müharibəsindən ötən son üç il ərzində rəsmi İrəvan Azərbaycan tərəfinin bütün səmimi sülh çağırışlarını cavabsız qoyaraq, qəbul etdiyi öhdəliklərin icrasını ləngitməyə, gələcək revanşist niyyətlərinin gerçəkləşməsi ümidi ilə status-kvonu saxlamağa və beləliklə də iki ölkə arasında sülh müqaviləsi imzalanmasının qarşısını almağa çalışırdı.

Ancaq aydın məsələ idi ki, bölgəmizdə daimi sülh və sabitliyə nail olmağın yeganə yolu məhz erməni silahlı qüvvələrinin ölkəmizin Qarabağ bölgəsindən qeyd-şərtsiz çıxarılması və qondarma rejimin ləğv edilməsi idi. Hətta 2022-ci il 24-28 mart tarixində həyata keçirilmiş “Fərrux əməliyyatı”, 2022-ci il 3 avqust tarixində həyata keçirilmiş “Qisas əməliyyatı” və bu kimi digər hərbi əməliyyatlar belə, bədnam düşmən və onu hər vəchlə himayə edən qüvvələr üçün yetərli dərs olmadı. Əksinə, xarici güclərin marionetinə çevrilmiş düşmən daha da azğınlaşaraq, humanitar yönlü “Laçın” koridorunun imkanlarından öz çirkin məqsədləri naminə yararlanmaqla silah-sursat və digər müxtəlif hərbi vasitələrin daşınmasını həyata keçirdi. Ən acınacaqlı hal isə ondan ibarət idi ki, bu təxribatlar ərazilərimizdə müvəqqəti yerləşdirilmiş Rusiya sülhməramlı kontingentinin gözləri önündə, hətta birbaşa müşayiəti altında açıq şəkildə aparılırdı.

Nəhayət, bütün bu qanunsuz əməllərin qarşısının alınması üçün ölkəmiz tərəfindən 2023-cü ilin aprel ayının 23-də Laçın rayonunda Həkəri çayının üzərində “Laçın” sərhəd-buraxılış məntəqəsinin yaradılması, eyni zamanda paralel olaraq humanitar məqsədlə Ağdam–Xankəndi yolunun təklif edilməsi Ermənistan tərəfinin bütün xain planlarını alt-üst etdi. Öz çirkin məqsədlərinə çata bilməyən düşmən bölgədə erməni sakinlərinə qarşı “soyqırım”, “blokada” və “humanitar böhran”ın aparılması barədə yalan və əsassız iddialarla çıxış etməklə, humanitar yardım prosesini beynəlxalq müstəvidə siyasiləşdirməyə, ölkəmizə qarşı qarayaxma kampaniyası aparmağa başladı. Eyni zamanda, bütün xəbərdarlıqlara rəğmən, qanunsuz xunta rejiminin qorunub saxlanması üçün maliyyələşdirmə prosesi də məhz birbaşa Ermənistan Respublikasının rəsmi dövlət büdcəsi hesabına həyata keçirilirdi. Belə ki, bu məqsədlə hər il yüz milyonlarla dollar vəsait qondarma rejimin büdcəsinə ötürülürdü. Ermənistan hökuməti tərəfindən göstərilən bu dəstək təkcə maliyyə sahəsini deyil, eyni zamanda hərbi, siyasi, ideoloji və digər sahələri də əhatə edirdi.

Bütün bu məsələlərlə yanaşı, Qarabağ bölgəsindəki qanunsuz erməni silahlı dəstələri tərəfindən Azərbaycan ordusunun mövqelərinin mütəmadi şəkildə atəşə tutulması, ərazilərimizin minalanmasının davam etdirilməsi, döyüş mövqelərinin mühəndis-texniki cəhətdən təkmilləşdirilməsi üzrə işlərin aparılması, o cümlədən səngər və sığınacaqların sayının artırılması 2023-cü ilin avqust-sentyabr aylarında gərginliyin daha da artmasına səbəb oldu. Həmçinin düşmən şəxsi heyət, zirehli texnika, artilleriya qurğuları və digər atəş silahları ilə döyüş mövqelərini möhkəmləndirirdi. Bölmələrini yüksək döyüş hazırlığı səviyyəsinə çatdırmaqla yanaşı əlavə səfərbərlik hissələri də yaradırdı. Azərbaycan Ordusunun bölmələrinə qarşı kəşfiyyat fəaliyyətini genişləndirməklə, ərazimizin dərinliklərinə nüfuz etmək, təxribat və terror məqsədləri üçün minalardan təmizlənmiş əraziləri və mülki yolları yenidən

minalamaq fəaliyyətini davam etdirirdi. Belə ki, 2023-cü il sentyabrın 18-də Əhmədbəyli–Füzuli–Şuşa avtomobil yolunda Ermənistan silahlı qüvvələrinin kəşfiyyat-diversiya qrupları tərəfindən Azərbaycanın Qarabağ İqtisadi Rayonu ərazisində terrorçuluq məqsədilə quraşdırdığı minanın partlaması nəticəsində mülki şəxslərimiz həlak oldu və Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinə məxsus avtomobil yararsız hala düşdü. Həmin gün Ermənistan silahlı qüvvələrinin kəşfiyyat-diversiya qrupu tərəfindən Daxili İşlər Nazirliyinin Daxili Qoşunlarının hərbi qulluqçularını daşıyan avtomobilin minaya düşməsi nəticəsində 7 hərbiçimiz həlak oldu. Bu kimi faktlar Ermənistanın Azərbaycana qarşı həyata keçirdiyi məqsədyönlü və sistemli terror siyasətinin davamı idi. Azərbaycan Respublikası haqlı olaraq bu hadisəni terror aktı kimi qiymətləndirdi. Son üç ildə Ermənistanın terror fəaliyyəti zamanı quraşdırılmış mina partlayışları nəticəsində 61 nəfər həlak olmuş, 253 nəfər yaralanmışdır. Həlak olanlardan 48-i mülki, 13-ü hərbi qulluqçu olmuşdur. Yaralananların isə 101-i mülki şəxs, 152-si hərbi qulluqçu olmuşdur [5].

Əlbəttə, bütün bunlar ölkəmizin ərazi bütövlüyünə, onun suverenliyinə və təhlükəsizliyinə tamamilə zidd addımlar idi.

Bu baxımdan, 2023-cü il 10 noyabr tarixində imzalanmış “Üçtərəfli bəyanat”ın tələblərinin kobud şəkildə pozulması, qəbul edilmiş öhdəliklərin yerinə yetirilməməsi və digər bu kimi neqativ hallar yaxın gələcəkdə bölgədə yenidən hərbi əməliyyatların başlanmasını, zəruri tədbirlərin həyata keçirilməsini qaçılmaz edirdi.

Azərbaycan Respublikası Müdafiə Nazirliyi dəfələrlə bəyan etmişdir ki, 2020-ci il 10 noyabr tarixində imzalanmış “Üçtərəfli bəyanat”ın müddəalarına zidd olaraq Qarabağın Rusiya sülhməramlı kontingentinin nəzarətində olan ərazisində Ermənistanın ordu birləşmələrinin mövcudluğunu davam etdirməsi regional sülh və sabitlik üçün ciddi təhlükə mənbəyidir. Bununla bağlı xəbərdarlıqlara baxmayaraq baş verən son insidentlərlə əlaqədar Azərbaycan tərəfinin antiterror tədbirlərini həyata keçirməkdən başqa bir yolu qalmamışdır.

Nəticədə düşmənin pozuculuq fəaliyyətinin önlənməsi, eyni zamanda bölgədə davamlı şəkildə törədilən təxribatlara cavab olaraq, “Üçtərəfli bəyanat”ın müddəalarının təmin olunması, Qarabağ iqtisadi rayonunda törədilən genişmiqyaslı təxribatların qarşısının alınması, Ermənistanın ordu birləşmələrinin tərksilah edilərək ərazilərimizdən çıxarılması, onların hərbi infrastrukturunun zərərsizləşdirilməsi, işğaldan azad edilmiş ərazilərə qayıdan dinc əhali, habelə bərpa-quruculuq işlərinə cəlb olunmuş mülki işçilər və hərbi qulluqçularımızın təhlükəsizliyinin təmin olunması və Azərbaycan Respublikasının konstitusiyaya quruluşunun bərpa edilməsi məqsədilə 2023-cü il 19 sentyabr saat 13:00-dan etibarən ölkəmiz öz suveren əraziləri daxilində – Qarabağ bölgəsində qanunsuz erməni hərbi birləşmələrinə qarşı məhdud və lokal xarakterli legitim antiterror tədbirləri həyata keçirməyə başladı [6].

Aparılan antiterror tədbirləri çərçivəsində qanunsuz erməni hərbi birləşmələrinin ön və dərinlikdə olan mövqeləri, uzunmüddətli atəş nöqtələri, eləcə də döyüş vasitələri və hərbi təyinatlı obyektləri yüksək dəqiqlikli silahların tətbiqi ilə mülki əhali və infrastruktur obyektləri hədəfə alınmadan, yalnız legitim hərbi hədəflər zərərsizləşdirildi.

Birliklərimiz döyüş fəaliyyətlərini uğurla davam etdirdiyi bir vaxtda Müdafiə Nazirliyi paralel olaraq informasiya mübarizəsini layiqincə həyata keçirirdi. Bu da LXAT-nin yüksək peşəkarlıqla planlaşdırılmasından xəbər verirdi. Belə ki, qanunsuz erməni hərbi birləşmələrinin atəş vasitələrinin yaşayış yerlərinin yaxınlığında yerləşdirilməsini nəzərə alaraq ərazidə olan mülki əhalini hərbi obyektlərdən kənar durmağa və qanunsuz erməni hərbi birləşmələrinə dəstək olmamağa çağırışlar edilirdi. Mobil rabitə vasitəsilə Azərbaycanın Qarabağ bölgəsinin erməni sakinlərinə məlumat göndərilməklə yanaşı, əhali səsgücləndirici vasitələrlə də xəbərdar edilir və məlumat vərəqələri paylanılırdı. Əhalinin təhlükəli ərazidən təxliyəsinin təmin etmək üçün Laçın yolu üzərində və digər istiqamətlərdə humanitar dəhliz və qəbul məntəqələri yaradılmışdır.

Ermənistanın bir sıra sosial media resurslarında təxribat və dezinformasiya xarakteri daşıyan, guya bölmələrimiz tərəfindən mülki obyektlərin atəşə tutulması barədə məlumatlar yayılırdı. Burada məqsəd ordumuzun imicinə xələl gətirmək və beynəlxalq ictimaiyyətdə lokal antiterror tədbirləri haqqında yanlış fikir formalaşdırmaq idi. Belə təxribat və dezinformasiya xarakterli fəaliyyətlərin qarşısını almaq məqsədilə 2023-cü il sentyabrın 19-da Müdafiə Nazirliyinin Beynəlxalq Hərbi Əməkdaşlıq İdarəsində

Azərbaycan Respublikasında akkreditə olunmuş xarici hərbi attaşələr və beynəlxalq təşkilatların ölkəmizdəki nümayəndələri üçün brifinq keçirildi. Brifinqdə Azərbaycanın Qarabağ bölgəsində keçirilən lokal xarakterli antiterror tədbirlərinin məqsədləri və gedişatı barədə xarici ölkələrin nümayəndələrinə ətraflı məlumat verildi. Bölmələrimiz tərəfindən mülki əhali və mülki infrastruktur obyektlərinin hədəfə alınmadığı, yüksək dəqiqliyə malik silahların tətbiqi ilə yalnız legitim hərbi hədəflərin sıradan çıxarıldığı xüsusi vurğulanaraq, brifinqdə qeyd edilən faktlarla bağlı videomateriallar nümayiş olundu və nümayəndələri maraqlandıran suallar cavablandırıldı.

Silahlı Qüvvələrimiz tərəfindən Azərbaycanın Qarabağ bölgəsində keçirilən lokal xarakterli antiterror tədbirləri zamanı 19 sentyabr gününə sonuna olan məlumatlara əsasən qanunsuz erməni hərbi birləşmələrinin 60-dan çox döyüş mövqeyi Silahlı Qüvvələrimizin nəzarətinə keçmişdir. Eyni zamanda erməni birləşmələrinə məxsus 20-dən artıq hərbi təyinatlı avtomobil, 40-dan artıq artilleriya qurğusu, 30-dan artıq minaatan, 2 ədəd zenit-raket qurğusu, 6-dan artıq “Martira” radioelektron mübarizə stansiyası və digər hərbi təyinatlı vasitələr zərərsizləşdirilmişdir [7].

Azərbaycanın Qarabağ bölgəsində lokal xarakterli antiterror tədbirlərinin araşdırılması zamanı aydın oldu ki, Azərbaycan Respublikasının Silahlı Qüvvələri bölmələrinin hədəfindən yayınmaq məqsədilə qanunsuz erməni hərbi birləşmələri müxtəlif təyinatlı zirehli döyüş texnikası və atəş vasitələrini yaşayış məntəqələrində yerləşdirir, eyni zamanda hərbi təyinatlı obyektlərə mülki şəxsləri cəlb edirlər. Peşəkar hərbi qulluqçularımızın yüksək dəqiqlikli silahlardan istifadə etməklə hədəfə aldığı hərbi obyektlərin məhv edilməsi üzrə verilən tapşırıqların icrası bir çox hallarda məhz hərbi obyektə mülki şəxslərin olması aşkar edildikdən sonra dayandırılmışdır. Bu bir daha onu sübut edir ki, qanunsuz erməni hərbi birləşmələrinin döyüş texnikasını yaşayış məntəqələrində və yaxud onların ətrafında yerləşdirməsinə baxmayaraq yüksək dəqiqliklə həyata keçirilən atəş nəticəsində yalnız uzunmüddətli atəş nöqtələri, döyüş texnikası və hərbi məqsədlər üçün istifadə edilən hərbi infrastruktur sıradan çıxarılmış və zərərsizləşdirilmişdir. Qeyd olunan faktları Müdafiə Nazirliyinin ictimaiyyətə təqdim etdiyi videomateriallardan izləmək mümkündür [8].

Artıq 2023-cü il sentyabrın 20-də Müdafiə Nazirliyinin verdiyi məlumata əsasən keçirilən antiterror tədbirləri zamanı qanunsuz erməni hərbi birləşmələrinə məxsus minaatan mərmisi ilə dolu 6 ədəd Ural markalı hərbi avtomobil və 4 ədəd minaatan Silahlı Qüvvələrimizin bölmələri tərəfindən qənimət olaraq ələ keçirilmişdir [9]. Uğursuzluğa düşər olan erməni tərəfi beynəlxalq ictimaiyyətdə çəşqınlıq yaratmaq məqsədilə sosial media hesablarında kütləvi şəkildə müxtəlif xarakterli dezinformasiyalar paylaşmağa, o cümlədən Silahlı Qüvvələrimizin guya mülki avtomobilləri, təcili tibbi yardım maşınlarını atəşə tutması barədə yalan məlumatlar yaymağa cəhd etsələr də qısa müddət ərzində onların iddialarının əsassız olması faktlarla sübut edilərək kütləvi informasiya vasitələrində yayıldı. Əslində qarşı tərəfin qeyd olunanlarla bağlı kütləvi informasiya vasitələri və sosial media resurslarında hər hansı bir foto və ya videogörüntü təqdim edə bilməməsi də iddialarının əsassız olmasına bir sübut idi. Silahlı Qüvvələrimiz tərəfindən keçirilən LXAT çərçivəsində mülki şəxslərin və heç bir mülki obyektin qətiyyənlə hədəfə alınmaması, yalnız legitim hərbi hədəflərin dəqiqliklə zərərsizləşdirilməsi PUA-ların müşahidə cihazları vasitəsilə qeydə alınmış görüntülərlə də təsdiq olunurdu.

Digər vacib bir məsələni də qeyd etmək lazımdır ki, döyüş mövqelərində sursatları tükənən qanunsuz erməni hərbi birləşmələri uzunmüddətli fortifikasiya qurğularını tərk edərək yaşayış məntəqələrində yenidən tərtiblənilir, eyni zamanda, Qarabağ bölgəsindəki dinc əhalini məcburi qaydada silahlandıraraq döyüşlərə cəlb etməyə çalışırdılar. Müdafiə Nazirliyi tərəfindən dəfələrlə Qarabağ bölgəsində yerləşən qanunsuz erməni hərbi birləşmələrinin silahı yerə qoymaları və təslim olmaları barədə çağırışlar edilərək bildirilmişdir ki, yalnız bu halda antiterror tədbirləri dayandırılıla bilər. Eyni zamanda çap edilmiş məlumat və rəqələri və müxtəlif vasitələrlə bölgədə yaşayan erməni sakinlərinə qanunsuz erməni hərbi birləşmələrinə yaxınlaşmamaları və onlara dəstək olmamaları barədə çağırışlar edilirdi.

LXAT-nin uğurla davam etdirilməsinə paralel olaraq informasiya mübarizəsi də uğurla aparılırdı. Keçirilən tədbirlər çərçivəsində qarşı tərəfə məxsus növbəti hərbi təyinatlı texnika, döyüş mövqeləri və sığınacaqların zərərsizləşdirilməsi həyata keçirilirdi. Müdafiə Nazirliyinin 20 sentyabr saat 14:00-a olan məlumatına əsasən qanunsuz erməni hərbi birləşmələrinin tərtibləndiyi 90-dan artıq döyüş mövqeyi,

eləcə də bir neçə strateji əhəmiyyətli yüksəklik Silahlı Qüvvələrimizin nəzarətinə keçmişdir. Eyni zamanda qarşı tərəfə məxsus 7 ədəd hərbi nəqliyyat vasitəsi, 4 ədəd minaatan, 1 ədəd tank, 2 ədəd piyadanın döyüş maşını (PDM) və xeyli sayda silah və sursat Silahlı Qüvvələrimizin bölmələri tərəfindən qənimət olaraq ələ keçirilmişdir. Məğlubiyyətlə üzləşən qanunsuz erməni hərbi birləşmələrinin silahlı dəstələri pərakəndə şəkildə təşviş içində döyüş mövqelərini tərk etməyə başlamışdılar [10].

Azərbaycan Respublikasının qanunlarına və beynəlxalq humanitar hüquq normalarına uyğun olaraq təhlükəsizliyinə zəmanət verilən qeyri-hərbi təyinatlı obyektlərin mühafizə və müdafiəsi təşkil olunub həyata keçirilirdi. Qadınlar, uşaqlar, qocalar, habelə fiziki məhdudiyətli şəxslər və xəstələrə lazımi tibbi və digər yardımlar göstərilirdi, onlar içməli su və ərzaqla təmin olunurdu [11].

Belə olan şəraitdə Qarabağın erməni sakinlərinin nümayəndələri Rusiya sülhməramlı kontingenti vasitəsilə Azərbaycan Respublikası Müdafiə Nazirliyinə müraciət etməyə məcbur oldular. Bu müraciəti nəzərə alaraq 2023-cü il sentyabrın 20-də saat 13:00-da aşağıdakı şərtlər altında lokal xarakterli antiterror tədbirlərinin dayandırılması barədə razılıq əldə olundu:

1. Azərbaycan Respublikasının Qarabağ bölgəsində yerləşən Ermənistan silahlı qüvvələrinin birləşmələri, qanunsuz erməni silahlı dəstələri silahı yerə qoyur, döyüş mövqelərindən və hərbi postlardan çıxır və tam şəkildə tərk silah olunurlar. Ermənistan silahlı qüvvələrinin birləşmələri Azərbaycan ərazilərini tərk edir, qanunsuz erməni silahlı dəstələri buraxılır.

2. Paralel şəkildə bütün silah-sursat və ağır texnika təhvil verilir.

3. Yuxarıda qeyd olunan proseslərin Rusiya sülhməramlı kontingenti ilə əlaqələndirilmiş şəkildə həyata keçirilməsi təmin edilir [10].

Beləliklə, 20 sentyabrda 24 saatdan da az (23 saat 43 dəqiqə) müddətdə yekunlaşan “ıldırımsürətli”, lokal xarakterli antiterror tədbirləri öz real nəticəsini verdi. Antiterror tədbirləri zamanı qısa müddət ərzində bütün istiqamətlər üzrə hərbi uğurlar əldə edildi. Ordumuz qəhrəmanlıq, şücaət və peşəkarlıq nümayiş etdirərək düşməyə ağır zərbələr vurdu. Nəticədə Ermənistan silahlı qüvvələrinin qanunsuz hərbi birləşmələri ağ bayraq qaldıraraq silahı yerə qoyub təslim olmağa məcbur oldu.

Azərbaycan Ordusunun Qarabağ bölgəsində həyata keçirdiyi uğurlu antiterror tədbirlərini həzm edə bilməyən qüvvələr hər vaxtlə ölkəmizə “soyqırımı”, “etnik təmizləmə” və s. iddialarla böhtan atmağa, ölkəmizin beynəlxalq nüfuzunu aşağı salmağa cəhd etdilər. Lakin aparılan bütün araşdırma və təhlillərdən aydın görünür ki, Azərbaycan Ordusu antiterror tədbirləri zamanı ləyaqətli şəkildə, beynəlxalq səviyyədə qəbul edilmiş bütün hüquqi norma və prinsiplər, mövcud hərbi qayda və qanunlar çərçivəsində davranaraq heç bir halda mülki əhali və obyektləri hədəfə almamışdır. Əksinə, istər antiterror tədbirləri zamanı, istərsə də sonrakı dövrdə qadınlara, uşaqlara, qocalara, fiziki məhdudiyətli şəxslərə, xəstələrə, ümumilikdə bütün dinc əhaliyə, hətta yaralı silahlılara belə zəruri tibbi və digər yardımlar göstərilmişdir. Həmçinin mülki əhalinin təhlükəli ərazilərdən təxliyəsinin təmin edilməsi üçün Laçın yolu üzərində və digər istiqamətlərdə humanitar dəhliz və qəbul məntəqələri də yaradılmışdır.

Regionda baş verən son hadisələr fonunda ölkəmizə qarşı qərəzli mövqe sərgiləyərək onu haqsız şəkildə qınayanlar anlamalıdır ki, həyata keçirilmiş lokal xarakterli antiterror tədbirləri məhz Ermənistanın 10 noyabr 2023-cü il tarixdə imzalanmış “Üçtərəfli Bəyanat”ın tələblərini kobud şəkildə pozmasının əməli nəticəsidir və bütün bunlara görə yalnız Ermənistanın hərbi-siyasi rəhbərliyi məsuliyyət daşıyır. Bu baxımdan dinc mülki əhalinin və hərbiçilərimizin təhlükəsizliyinə təhdid yaradan Ermənistan silahlı qüvvələrinin qanunsuz hərbi birləşmələrinin tərk silah edilərək ərazilərimizdən çıxarılması və Rusiya Sülhməramlı Kontingentinin nəzarəti altında olan ərazilərimizdə Azərbaycan Respublikasının suverenliyinin, konstitusiyaya quruluşunun və ən əsası tarixi ədalətin bərpa edilməsi ölkəmizin təbii haqqı və qanuni hüququdur.

Bir zamanlar ölkəmizi təhdid edərək, “əgər bir daha hərbi əməliyyatlar başlarsa, biz Yevlağa kimi gedəcəyik” deyən, hətta reintegrasiya proseslərinin müzakirəsi üçün məkan kimi Bakı və Yevlax şəhərlərinə gəlməkdən belə imtina edib öz şərtlərini irəli sürən separatçılar Azərbaycan Respublikası və Ordusunun qüdrətini bir daha gördükdən sonra Yevlax şəhərinə gələrək yardım dilədi. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin cari ilin may ayının 28-də Laçın şəhərinə

qayıdan əhali ilə görüşü zamanı dediyi kimi: “Birincisi, biz oraya heyət göndərmişdik. Mənim nümayəndəm gedib onlarla birinci görüş keçirib və ondan sonra onları dəvət etmişik Bakıya ki, gəlin danışaq. Onlar bundan imtina etdilər. Bundan sonra ikinci dəfə biz onları dəvət etmişik Bakıya. Yəni, Qarabağda yaşayan erməni azlığının nümayəndələrini. Ondan da imtina etdilər. Daha üçüncü dəvət olmayacaq. Ya özləri boyunlarını büküb gələcəklər, ya da ki, indi hadisələr başqa cür inkişaf edəcək.”

Məhz bu çıxışın davamı olaraq “Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətinin” yaradılmasının 100-cü ildönümündə 2023-cü il 19-20 sentyabr tarixdə aparılmış lokal xarakterli uğurlu antiterror tədbirləri nəticəsində Azərbaycan beynəlxalq səviyyədə tanınmış əraziləri üzərində öz suverenliyini tam bərpa etmiş oldu. Bununla da ölkəmiz sübut etdi ki, qüdrətli dövlətdir və onun sarsılmaz, qətiyyətli mövqeyə, dəmir iradəyə malik rəhbəri – Ali Baş Komandanı, mətin və mübariz xalqı, güclü Ordusu vardır. Məhz Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəşadətli Azərbaycan Ordusu düşmən üzərində qəti qələbə qazanaraq, yüz ildən bəri bizə “miras” qalan bu ağırlı-acılı problemi birdəfəlik həll etdi. “Dağlıq Qarabağ” probleminin həllinə öz imzasını atdı, möhürünü vurdu. Bir günlük məhdud və lokal xarakterli antiterror tədbirləri nəticəsində böyük bir ərazinin separatçılardan və qanunsuz silahlı erməni hərbi birləşmələrindən təmizlənməsi, ərazidə yerləşdirilmiş qanunsuz silah-sursat, hərbi texnika və hərbi infrastrukturun nəzarətə götürülməsi nəinki yalnız Qarabağ İqtisadi Rayonunda və ətraf ərazilərdə yaşayan insanların, ümumilikdə bütün regionun təhlükəsizliyinə böyük töhfə oldu.

Nəticə

Lokal xarakterli antiterror tədbirləri çərçivəsində Azərbaycan Ordusu yüksək həssaslıq və peşəkarlıq nümayiş etdirərək, dinc sakinlərə nəinki zərər vermək, hətta əksər hallarda onların təhlükəsizliyinin təmin olunması üçün müəyyən tədbirlər görməklə qanunsuz erməni silahlı birləşmələrinin ön xətt və dərinliklərdə olan mövqelərini, uzunmüddətli atəş nöqtələrini, döyüş vasitələrini, bir sözlə, yalnız legitim hərbi obyektləri və hərbi infrastrukturunu hədəfə alaraq nöqtə atışlı zərbələrlə neytrallaşdırdı. Azərbaycan Ordusunun arsenalında müasir tipli və yüksək texniki imkanlara malik daha təsirli silahların olmasına rəğmən, dinc erməni sakinlərə zərər verməmək üçün yalnız daha həssas və dəqiq silahlardan istifadə etməsi ümumilikdə ölkəmizin yüksək humanizm prinsiplərinə sadıqlığını və zəngin mənəvi dəyərlərə sahib olduğunu bir daha əyani şəkildə bütün dünyaya nümayiş etdirdi.

Lokal xarakterli antiterror tədbirləri ordumuzun gücünün, yüksək döyüş hazırlığının, səriştə və peşəkarlığının göstəricisi oldu. Hər günü bir şərəfli tarix olan 44 günlük Vətən müharibəsi zamanı ordumuzun nümayiş etdirdiyi müasir döyüş üslubu dünya hərbi tarixində yeni səhifə açmışdısa, cəmi 23 saat 43 dəqiqəlik uğurlu antiterror əməliyyatı ilə ordumuz yenidən tarix yazdı və bunu bütün dünyaya nümayiş etdirdi. Olduqca qısa müddətdə icra edilən və böyük uğurla yekunlaşan antiterror tədbirləri unikal bir hərbi əməliyyat kimi hərbi tədqiqatçı və ekspertlərin böyük marağına səbəb olmuşdur.

İstifadə edilmiş ədəbiyyat siyahısı

1. Zülfüqarlı, M. Azərbaycan tarixinə yeni baxış / M. Zülfüqarlı. – Bakı: – 2007. – 79 s.
2. Teymurova, G. Azərbaycan Osmanlı – Rusiya münasibətləri rebusunda (1800–1830-cu illər) / G. Teymurova. – Bakı: Prezident kitabxanası, – 2020 – 100 s.
3. Baxşəliyev, T. Rusiya tarixi ən qədim zamanlardan günümüzədək / T. Baxşəliyev. – Bakı: Dərslik, “Təhsil” – 2021– 809 s.
4. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Ermənistan Respublikasının Baş naziri və Rusiya Federasiyasının Prezidentinin bəyanatı: [Elektron resurs] / 10 noyabr, 2020.
URL: <https://president.az-articles-view>
5. Ağaməmmədov, T. Mina terrorunun qurbanı dünya ictimaiyyətinə səsləndi: ermənilərə “dur” deyilməlidir: [Elektron resurs] / – AZƏRTAC, – 20.09.2023. URL: https://azertag.az-xeber-mina_t
6. Nağıyev, A. “2020-ci il 10 noyabr tarixli üçtərəfli Bəyanata zidd olaraq Ermənistan üç il ərzində öz silahlı qüvvələrini, canlı qüvvəsini və texnikasını bizim ərazimizdən çıxarmamışdır”. [Elektron resurs]

/ URL:<https://www.qanunla.az/2020-ci-il-tarixli-ucterefli-beyanata-zidd-olaraq-ermenistan-uc-il-erzinde-oz-silahli-quvvelerini-canli-quvvesini-ve-texnikasini-bizim-erazimizden-cixarmamisdir/>

7. Müdafiə Nazirliyi yeni video YAYDI. [Elektron resurs] – modern.az – 19.09.2023.

URL: <https://modern.az/olke/431547/mudafie-nazirliyi-daha-bir-video-yaydi/>

8. MN növbəti brifinq keçirdi-Video: [Elektron resurs] / – axar.az – 19.09.2023.

URL: <https://axar.az/news/toplum/785845.html>

9. Müdafiə Nazirliyi: “Ermənistan silahlı qüvvələrinin birləşmələrini silahı yerə qoymağa və təslim olmağa çağırırıq”: [Elektron resurs] / – mod.gov.az – 20.09.2023. URL: <https://mod.gov.az-news-polkov>

10. Xəlilzadə, H. – “Lokal xarakterli antiterror tədbirlərinin dayandırılması barədə razılıq əldə olunub”: [Elektron resurs] / – 20 sentyabr, 2023. URL: <https://qafqazturk.com/lokal-xarakterli-antiterror-tedbirlərinin-dayandırılması-barede-raziliq-elde-olunub/>

11. Abdullayev, M. “Azərbaycandan dünyaya örnək” [Elektron resurs] /

URL: https://www.yeniazerbaycan.com/Siyaset_93567_az.html

Аннотация

Анализ локальных антитеррористических мероприятий

армии Азербайджана

Сиявуш Бабаев, Эльнур Мамедов

В статье дается краткий анализ истории карабахской проблемы, рассматриваются история Карабахского ханства, являющаяся одной из сложнейших страниц истории Азербайджана, исторические процессы, происходившие в Азербайджане и регионе с начала XIX века и рассматривает исторические аспекты проблемы. Отмечается, что исторические территории и древние города Азербайджана были отобраны у Азербайджана и присоединены к Армении, несмотря на расширение своей территории за счет азербайджанских земель при поддержке своих покровителей, армяне до сих пор положили глаз на территории соседних государств, а также на территории Карабаха, являющегося зеницей ока Азербайджана, а также на других прилегающих регионах. В том числе в статье говорится о кровавых преступлениях и трагедиях, совершенных Арменией ради реализации этих коварных планов. В XIX и XX веках проармянская политика царской России, а затем большевистского правительства, а также несправедливости, этнические чистки, депортации и т. д., от которых пострадал азербайджанский народ в результате этой политики обсуждается. Как завершение всех этих несправедливостей трактуется итог вооруженных столкновений, имевших место с начала Отечественной войны до реализации локальных антитеррористических мероприятий. Оцениваются причины, цели и результаты вооруженных происшествий и антитеррористических мероприятий, имевших место за последние три года после Отечественной войны. Цель исследовательской работы – изучить и проанализировать необходимость локальных антитеррористических мер. В соответствии с целью основной задачей является объективное исследование необходимости, причин и последствий локальных антитеррористических мероприятий, методов организации и проведения операции. При использовании исследовательских методов синтеза и теоретического анализа в исследовательской работе были получены следующие результаты: еще раз подтверждена необходимость локальных антитеррористических мер и их особая чувствительность во избежание причинения вреда мирному населению, проживающему в регионе. Конечный результат: локальные антитеррористические мероприятия, проведенные 19-20 сентября 2023 года, были проведены в рамках защиты всех международных законов и норм, выполнение требований международных конвенций и обеспечения всех гуманистических принципов.

Ключевые слова: антитеррористические меры, вооруженные формирования, Карабах, Отечественная война, Азербайджанская Армия, трехстороннее заявление, операция, провокация, дезинформация, инфраструктурные объекты

Abstract

Analysis of local anti-terrorist measures of the Azerbaijani army

Siyavush Babayev, Elnur Mammadov

The article provides a brief analysis of the history of the Karabakh problem, looking at the history of the Karabakh Khanate, which is one of the most complex pages in the history of Azerbaijan, the historical processes that took place in Azerbaijan and the region from the beginning of the 19th century, and examines the historical aspects of the problem. It is mentioned that the historical territories and ancient cities of Azerbaijan were taken from Azerbaijan and joined to Armenia, despite expanding their territory at the expense of Azerbaijani lands with the support of their patrons, Armenians still have their eyes on the territory of the neighboring states, as well as on the territory of Karabakh, which is the apple of Azerbaijan's eye, as well as on other surrounding regions. At the same time the article talking about the bloody crimes and tragedies committed by Armenia in order to implement these insidious plans. In the 19th and 20th centuries, the pro-Armenian policy of Tsarist Russia, and then the Bolshevik government, and the injustices, ethnic cleanings, deportations, etc. suffered by the Azerbaijani people as a result of this policy is discussed. As the end of all these injustices, the summary of the armed clashes that took place from the beginning of the Patriotic War to the implementation of local anti-terrorist measures is interpreted. The causes, goals and results of armed incidents and anti-terrorist measures that have taken place in the past three years since the Patriotic War are evaluated. The purpose of the research work is to investigate and analyze the necessity of local anti-terrorist measures. In accordance with the goal, the main task is to objectively investigate the necessity, causes and consequences of local anti-terrorist measures, the methods of organizing and conducting the operation. The following results were obtained using the research methods of synthesis and theoretical analysis in the research work: the necessity of local anti-terrorist measures and their special sensitivity in order to avoid harm to the peaceful population living in the region was once again confirmed. Final result: the local anti-terrorist measures held on September 19-20, 2023 were carried out within the framework of protecting all international laws and norms, fulfilling the requirements of international conventions, and ensuring all humanistic principles.

Keywords: anti-terrorism measures, armed formations, Karabakh, Patriotic War, Azerbaijan Army, tripartite statement, operation, provocation, disinformation, infrastructure facilities

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 09.02.2024

Təkrar işlənməyə göndərilmişdir: 16.02.2024

Çapa qəbul edilmişdir: 11.03.2024